

Inserati se sprejemajo in velja
triatopsna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
administracije in ekspedicijske na
Starom trgu št. 16

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu blizu
št. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Poguben mir.

VI.

Da ni dovoljeno navesti vseh razlogov v dokaz, da je bil mir zadnjega desetletja nam in drugim narodom poguben, skusili smo z zadnjim člankom, ki je bil za pečaten. Govorili smo v njem o renegatstvu in spridenosti mestnih stanov. Iz tega smo razvideli, da drugih še tehtnejših razlogov za zdaj ne smemo spustiti v javnost, ampak jih moramo prihraniti za bolj ugodne čase, ako jih bo še treba. Bralce pa prosimo potrpljenja, če je zavoljo tega dokazovanje naše le bolj plitvo, površno; saj tudi še tako močen in nagel konj ne more z mesta, če je s trdno žrdjo privezan ali mora vleči veliko pezo.

Zgodovina uči, da je večidel držav, ki so že propadle in zginile iz zgodovine, propadle ne toliko po nesrečnih bitvah, kakor po notranji slabosti, kajti tudi nesrečnih bitev z vnanjimi sovražniki so bili skoro vselej krive notranje razprtije, ki so se pa le malokdaj rodile o času vojsk, veliko večkrat pa ob času miru. Človeški duh je nemiren, neprenehoma se mora pečati s tem ali onem; človeški duh je pa tudi k slabemu nagnjen, tedaj bo prej in rajši uganjal slabo, kakor dobro. O vojskah z vnanjimi sovražniki je duh vseh državljanov, če prav niso enake narodnosti, enake vere, napet vedno le v vnanje kraje, za domače reči se manj briga. Dokler so Rimljani, po vojevitim duhu, s hrabrostjo in bistrim umom pridobivši si prvo moč vsega tedaj znanega sveta, imeli boje — če tudi ob vseh mejah obširnega cesarstva, so bili močni; kaka tu ali tam zgubljena bitva jim ni skoro nič škodovala.

Propadati so jeli še le tedaj, ko so se vneli vsled miru notranji prepiri, ko so se koščeni vojaki vdali mehkužnosti, ko je zginila pravica in so se po pridobljenih provincijah začeli zatirati narodi. Potem so dobili vnanji sovražniki pogum in trgali kos za kosom od velikanske celote, dobro vedoč, da Rimljani ne morejo več postaviti jim nasproti složnih, tedaj močnih čet.

Najmočnejša država je ona, v kateri so vsi narodi zadovoljni, bodi si potem manjša ali večja. Ne sme se tajiti, da je težko to doseči. Skoro v vsaki državi je med prebivalci razlika v veri ali jeziku. So sicer države, v katerih takih razlik ni toliko, v Evropi n. pr. Laška, Španjska, Francoska; ali poskoro vseh drugih so prej imenovane razlike, zlasti v Nemčiji in Avstriji.

O Nemčiji ali Prusiji naj bo tu le toliko omenjeno, da je po vojski leta 1870, ko je ugnala Francoza, jela mučiti svoje podložne s preganjanjem katoličanov, češ, da so državi nevarni. Ali verski boj ni trajal dolgo z enako silo, zdaj že ponehuje nekoliko, ker je Bismark spoznal pravo, namreč, da se z mučenjem in preganjanjem državljanov ne vtrjuje moč države.

Tudi v drugih krajih so začeli po zgledu Nemčije „kulturni boj“ — ne toliko zato, ker bi se jim bilo zdelo katoliško duhovstvo državi nevarno, temveč po naših mislih zato, ker so imeli ravno čas, ker družega dela ni bilo. Šolo so ločili od cerkve, učitelji niso več „mežnarji“ in „farovski hlapci“; izmislili so si strah „panslavizma“ in jeli v to megleno pošast streljati s topovi. Čeravno je strah pred pan-

slavizmom prazen, čeravno zgodovina prejšnjih in novejših časov jasno doka zuje, da so Slovani sploh zvesti državniki, in je zlasti naše cesarstvo po Slovanih že večkrat bilo rešeno iz nevarnosti, ki so mu pretile, so Slovani dandanes skoraj povsod zadnji in najbolj zaničevani narod. Slovan je pohlevna duša, in je hvaležen za vsako še tako malo mrvico, ki se mu da, in zlasti razodeva od drugih nepresegljivo vdanost do najvišje vladarjeve rodbine, ktere nobena nezgoda omajati ne more. Dokaz temu so nam naši vrli Dalmatinci. Kako navdušeno so sprejemali cesarja, ko je bil njihovo deželo obiskal, in kako prisrčno so te dni zopet pozdravljali cesarjeviča Rudolfa! In vendar nimajo nobene druge prednosti, kakor da imajo domačina za cesarskega namestnika, ki pozna narod in njegove potrebe, ter pri narodu vživa tudi zaupanje.

O dōbi sedanjega miru zagledalo je mnogo naprav beli dan, ktere pa večini, prebivalcev tako slabo ugajajo, da so še celo tisti z njimi nezadovoljni, ki so si jih izmislili. Take naprave so prišle iz glav mož, ki so po novjšegnih liberalnih načelih na politični lestvi prilezli do vrha, če prav nimajo nobene, ali vsaj ne dosti zmožnosti za to, da bi vodili narode. Po vseh liberalnih državah prišlo je namreč na vrhunec veliko ljudi, ki ne poznajo ljudstva in ga ne ljubijo, ampak so še njegovi nasprotniki. Take vrste ljudje so odvetniki, bogatini, ljudje, ki prevzemajo javna dela itd.

Do spoštovanja oseb se ne more nihče prisiliti, prav kakor do zadovoljnosti ne; nasprotno: čim več sile, tim manj spoštovanja in zadovoljnosti. Po sili ne boš nikogar sreč-

Nektera vodila pri napravljanji novih zvonov.

(Konec.)

(Po A. G. Stein-u posnel P. C.)

Rekli smo, da je treba previdnosti, kadar se napravlja novo zvonjenje zastran pogoje z zvonarjem. Tu pa le opominjamo, kako naj se zaveže zvonar v pogodnem pismu, da izvrši nove zvonove natančno s takimi glasovi, kakršni so bili zahtevani.

Ako se napravlja čisto novo zvonjenje z 2, 3 aliveč zvonovi, zadostuje, ako se po denarnih okoliščinah določuje glasovi zvonov po glasbenih vilicah z besedo: „Naročeni (dva, trije, četeri) zvonovi naj se glase ubrano, kakor d, e, fis ali c, d, e, f, itd. glasbene vrste“. Drugače pa je, ako se napravlja novi zvonovi k starim. Tu ni varno po glasbenih vilicah loviti glasove starih zvonov in k tem določevati glase novih zvonov, ker si glasbene vilice niso v glasu vse enake in bi se tako utegnili napraviti zmešnjava. Če se ne motim, imajo zvonarji Mozartov glas a in navadno pošiljajo cerkvenim predstojništvu tako

ubrano pišalko, po kateri se določujejo glasovi zvonov. Če bi tudi zvonar s svojimi glasbenimi vilicami ali pišalko bil pri rokah, bi ne bilo varno tako glasove zvonov določevati, kakor zgoraj, ker se navadno po vilicah glasovi zvonov težko natančno posnemajo in marsikteri se je že zmotil in bi tudi potem naročniki zvonov ne bili dovolj zavarovani. Ako se napravlja novi zvonovi k starim, je varnejši v pismu pogojati le razmere novih zvonov k starim, t. j. koliko glasbenih stopinj naj bode ta ali uni stari. Navedimo nekaj primerljivej.

1. K zvonoma F in A vlija se G. Tukaj bi bilo v pogodnem listu izraziti se: „Naročeni zvon poje naj ravno za celo glasbeno stopnjo višji k večjemu ostalih zvonov, tako, da naj ima naročeni zvon G, ako je ostali večji F.“

2. K zvonoma D in A vlija se fis. V pogodnem listu naj stoji: „Naročeni zvon naj poje ravno za dve celi glasbeni stopnji višji, kakor ostali večji zvon, tako, da naj bo naročeni zvon fis, ako se vzame ostali večji D.“

3. K zvonu C vlija se nova zvonova D in E. Tu naj stoji v pogodnem listu: Naročena zvonova naj pojeta tako, da bode prvi

ravno za eno celo glasbeno stopnjo višji k nar večjemu ostalemu, drugi pa za cele dve glasbene stopnje višje k nar večjemu, k novemu večjemu pa za eno stopnjo višji ubran, tako, da naj bodeta naročena D in E, ako se vzame ostali nar večji zvon za C.

4. K ostalemu malemu zvonu A vlija se dva večji zvonova z glasovama Fis in D. Pogojni list naj pravi: Naročena zvonova ubrana naj bodeta manjši ravno za malo terco (en in pol tona nižji) k ostalemu nar manjšemu, večji pa za čisto kvinto k ostalemu nar manjšemu in za veliko terco k manjšemu novemu, tako, da pojeta naročena zvonova D in Fis, ako poje ostali nar manjši A.

Tako bi bilo dobro in lepo zvonjenje zagotovljeno. Vsi ugovori zvonarjevi bi bili brezvspešni in cerkvena predstojništva bi bila brez skrbi in odgovornosti.

Ako je glas novo vlitiga zvona le nekoliko navkriž zamore zvonar še popraviti. Če poje zvon previsok, ga odleti ali ostrga v krilu nad robom, kamor bije kembelj in kjer je nar debelejši krog in krog. Usta (znotranji prostor) zvona so potem večji in glas njegov nižji. Ako pa je glas zvona prenizek, ga od-

nega storil, daj mu, karkoli hočeš, kar veš in znaš — bolj vesel in srečen bo, če mu daš le to, česar želi, česar te prosi, ali pa, če ga popolnoma pri miru pustiš.

Mi Slovenci ne zahtevamo veliko; če se nam dovoli le nekoliko tistih reči, ki jih drugi že z javnej imajo in uživajo, ne bomo nikdar nobene sile delali drugim, in pozabili bomo tudi to, kar se nam je kdaj hudega godilo.

Slovenec, kakor Slovan sploh, je velikodušen, on ne misli na maščevanje, ampak odpušči ali pa se nasprotniku izogne — spred oči. Mi drugim narodom ne bomo silili nikdar našega jezika, ampak prepustili njihovi prosti volji, učiti se ga ali ne, kakor se jim bo koristno zdelo. To pa smemo v domači deželi menda vsaj želeči, da naj se spoštuje naš jezik, kakor se spoštuje jezik vsakega naroda, in da se našemu narodu da prilika izobraziti se po zgledu drugih narodov in v omiki za njimi ne zaostajati. Ali je morda tudi to že preveč?

Z bojišča.

Nikšiči so se 8. t. m. Črnogorcem vdali na milost in nemilost. Črnogorska zastava vihra na trdnjavi. Navdušenje je nepopisljivo. Živio knez zmagovalec! Živila Črnogora!

To je najvažnejša novica, katero nam z bojišča naznanja telegram iz Cetinja 8. sept. ob 3. uri 20. minut popoldne.

Drug telegram iz Cetinja ob 1½ uri zjutraj pa „Obz.“ poroča: Telegram iz glavnega stana: V Nikšičih 8. septembra. (Privatno):

Nikšiči z 21 topovi in z vsem, kar je v trdnjavi, vdali so se danes brez-pogojno, ko je naša vojska včeraj z naj-novejšim naskokom vzela tudi poslednje šance turške okoli trdnjave same. Ob dveh popoldne zasela je naša vojska trdnjavo, ter z njenega zidovja s streljanjem topov naznanjala ta novi znameniti uspeh naše junaške vojske pod poveljništvom Njih svetlosti kneza.

Turkom prijazni listi so še v petek trdili, da so bili Črnogorci od Turkov pri Nikšičih tepeni, ter spred trdnjave prepodeni. Zdaj se pa kaže, da to je bil zopet le „švindeli“, s katerim so hoteli Turki pred svetom prikriti

svojo revščino. S padcem Nikšičev je črnogorsko-turška vojska odločena; v Nikšičih osvojeni topovi storili jim bodo mogoče zdatno prijeti tudi druge manj vtrjene trdnjave turške ob svojih mejah, in kmalo utegnemo slišati, da so se vdale tudi te trdnjave in sicer za vselej, ker smo prepričani, da bodo Črnogorci znali tudi junaško braniti in hraniti, kar so s svojo hrabrostjo pridobili.

Iz Gorenjega Studena se v Petrograd 4. t. m. poroča: Včeraj je vdarilo 17 taborov iz Ruščuka in Razgrada na mesto Kadikiöi in ga je za nekoliko časa posedlo, potem pa so bili z velikimi zgubami zazaž vrženi. Na ruske strani bilo je 7 batalijonov, 6 baterij in 22 topov. Rusi so imeli 30 mrtvih in 150 ranjenih.

Iz Carigrada naznanja Reuter. ured. da je razgradsko krdelo prekoračilo reko Lom ter gredoč proti Bieli prišlo do Obretnika. — Vojsna sodnija se bode vsled odločbe sultanove sošla še le po končani vojski. Abdul Kerim in grugi zatoženci se bodo med tem priprli na otoku Lomnosu.

Stara „Presse“ pa oporeka novici, da bi bili Turki prišli že do Obretnika, rekši, da to so le gorke želje turkom prijaznih šumlanskih dopisnikov. O bitvi pri Kazlovu, Mehmed Ali 6. t. m. v Carigrad poroča, da je potolkel Ruse, ki so zgubili 3000 mož, med njimi tudi poveljnika konjikov. Turki pa so boje imeli 200 mrtvih, med njimi 2 polkovnika in 700 ranjenih. Rusko poročilo iz Gorenjega Studena 6. t. m. pa se glasi: Turki so 4. t. m. iz Mirke napali Lovčo, pa so bili odbiti. Ravno tisti dan so napali Maren pri Eleni, pa so bili tepeni. 9. t. m. so pa Ruse prijeli pri Kazlovu in Oblanovu. Med bojem je Turkom, ki jih je bilo 15 batalijonov, 18 škadronov s 23 topovi, došla pomoč in Rusi, ki so imeli le 5 batalijonov in 8 škadronov, morali so se po 6 urni ljuti bitvi umakniti v Ostrico. Pri Olonovu pa so Rusi odbili vse napade in ostali na svojih mestih. Na Balkanu je vse mirno in Sulejman v Kazanliku vreduje svojo armado. Pri Lovči so imeli Rusi okoli 1000 mrtvih in ranjenih, zguba Turkov bila je velika, bilo jih je tudi 100 vjetih.

Streljanje med Ruščukom in Jurjevim je bilo 6. t. m. ob desetih zjutraj potihnilo, pa

se je popoldne od treh do sedmih in drugi dan ob 9. uri zopet pričelo.

Na železnicah rumunskih se blago več ne prevažuje, ampak prepeljujejo se samo vojaki; cesar Viljem je svojemu polku, ki je iz Varšave odšel na bojišče, telegrafiral: „Pozdravljam polk in upam, da bodo njegovo zastavo sedanji boji kinčali z novimi Lavori. Danes vam to velja, kakor pred 7 leti mojim. Bog naj vas spremlja!“

Iz Azije naznanja Petersb. Ztg., da je veliki knez Mihael prevzel neposredno poveljništvo čez armado v Aziji. Černajeva iz Aleksandropola pričakujejo v taboru, Karajal in in Unčapa so se vtrdili in tudi pri Aleksandropolu so na desni strani pri Arpadaji napravili nasipe s 16. topovi. Tabor prednje straže je v Birah-tari. Vsi ti kraji so blizu Aleksandropola.

Rusom je začelo tedaj solnce zopet sijati. Prvič so Osman pašo vrgli z velikimi zgubami nazaj, kmalo potem so pa tudi vzeli Lovčo z naskokom. To vse dobro kaže. Stvar je namreč taka: Rusov je bilo dozdej premalo, da bi zamogli Turke ugnati, za to so se zasuščali in vtrdili, ter hočejo čakati, da pomoč pride; kajti na poti je 100.000 Rusov, med njimi cesarska garda, to so izbrani vojaki. Če se Rusi zamorejo tedaj tako dolgo držati, da ta pomoč pride, potem so na dobrem, potem se bodo precej ofenzive poprijeli. Naloga Turkov je tedaj, in to so jim menda tudi njih dunajski in londonski prijatelji svetovali, da morajo Ruse poprej čez Donavo nazaj vreči, ko namenjena pomoč pride. Turki so to tudi skušali, ter zgrabili Ruse od vseh strani. Na jutrovej strani trčili so na rusko spredno stražo pod generalom Leonovem, 3000 mož močno; ker je Turkov bilo 12.000, morali so se Rusi po trdem boji umakniti. Turki pa govore o veliki zmagi, ter da je padlo 4000 Rusov, dasiravno jih je bilo vseh skup komaj 3000! Od zapada pa je prijel Ruse Osman paša s 25.000 možmi, pa je bil sijajno nazaj vržen, ter je zgubil mnogo ljudi. Tudi to bitko raznašajo turški in dunajski listi kot slavno turško zmago! Kakšna pa da je bila ta zmaga, vidi se iz tega, ker so Rusi z naskokom zamogli vzeti Lovč, ki leži blizu Plevne, tedaj Osman paši pred nosom; zakaj pa je to pustil, če je tako hud in zmagovit? Sicer pa je Osman

letijo ali ostržejo v krilu na spodnjem robu; premerje (Durchmesser) zvona je potem krajši in glas njegov višji. To popravljanje pa mnogokrat (če se dosti zvona odstrže) stori, da potem nima tako lepega polnega glasu, posebno, če ga skrajšajo v spodnjem robu, ker potem je glas bolj oster in dereč, akoravno je ubran z drugimi zvonovi. Rekli smo, da je treba previdnosti, kadar se napravlja novo zvonjenje tudi zastran pogoje z zvonarjem. Tu pa le opominjamo, kako naj se zaveže zvonar v pogodnem pismu, da izvrši nove zvonove natančno s takimi glasovi, kakoršni so bili zahtevani.

Le če bi bil razloček prav majhen, naj bi se zvon v glasu dopolnil; ko bi bil pa razloček večji, treba bi bilo vlití drugi zvon. Boljši se da popraviti zvon na nižji glas, kadar se zvon odleti ali ostrže nad robom, kamorkembelji bje. Tu se da zvon do 15 centov težek za pol tona nižje preubrati, ne da bi se na glasu kaj poznalo. Da se dá zvon bolj pravilno ostrgati, kakor z dletom odbijati, razume se. Zvonar ve iz skušnje, ali se da in kako bi se dal zvon popraviti; tedaj je dobro, da se to njemu prepusti.

H konca naj povemo še nekatere posebnosti nekterih zvonarjev, kadar določujejo ceno novim zvonovom. Kadar se imajo iz starih zvonov novi preliti, vzame zvonar seveda stare zvonove na vago v račun, potem preračuni zgubo med v ognju ali v topljenju (kala), preračuni cin in baker, ki se ima dodati k staremu materijalu in od teh dostikrat pri vsakem posebej zopet zgubo pri topljenju in slednjič svoto vse med, ki jo potrebuje za nove zvonove in delo, ki mu ga prizadenejo. Pregled in prevdar takih računov je za cerkveno predstojništvo siten, posebno, ker taki računi pri vsih zvonarjih niso enaki. N. pr. en zvonar računi to manj uno pa več, in drugi zopet drugači. Cerkevno predstojništvo stori nar boljše, ako si da račun napraviti na te tri točke:

1) Ceno, po kateri zvonar napravi nove zvonove na vago.

2) Ceno, po kateri zvonar vzame stare zvonove v račun na vago.

3) Ceno, za katero on pripravi jarem, kembelj, tace, okove itd.

To je, kar je treba vediti c. predstojništvom; vse drugo je prepustiti zvonarju, kte-

remu mora biti na tem ležeče, da napravi z ugodnim mešanjem med zvonovom dober glas in si ohrani sloveče ime svoje.

Tako in enako piše župnik v Kölnu. A. G. Stein. Dr. Fr. Witt uzočil je od onega še dostavek, v katerem pravi g. Stein, da on ni priporočal diatonične vrste samo iz naravnega pomisla in zavoljo glasbenega namena zvonov, ampak tudi iz mnogoletne in vsakdanje skušnje. Potem našteva še razne melodično in potem tudi harmonično ali trizvočno ubrane zvonjenja po cerkvah v oni okolici, in pravi, da je imel dosti priložnosti opazovati in spoznavati razloček, da melodično zvonjenje uho in srce zadovoljuje, ter ga mogočno povzdiguje, kar pa pri trizvočnem praznem zvonjenju temu ni tako. Fr. Könen in Dr. Fr. Witt pritrjujeta temu, kar je pisal, le to bi Witt rad videl, da bi se poltonom ognilo, n. pr. namesto c, d, e, f naj bi se postavilo c, d, e, g in da bi se tudi o tem po razpravah v časniku dognalo, katero je boljše, to ali uno. Slednjič naveja besede J. Janssen-a, ki pravi: „Ne presegljivo je 15. stoletje tudi v umetniži vlišanja zvonov. Nar večji svonovi stolnice v Köln-u od leta 1448 in 1449, Marijne cerkve v Danzig-u od

že prišel v zadrego in mu je najbrže prestrižena zveza z drugo vojno. Rusi se pomičejo proti Plevnu, kjer so na višavah nastavili 6. t. m. topove. Oddelek turške vojne, ki je hitel Osmanu na pomoč, bil je zajet. Sedaj naj še Mehmeta tako nazaj vržejo, kakor so Osmana, in pri Šipki Sulejmana, potem bodo mir imeli pred njimi, ter lahko počakali, da pomočne čete pridejo. Sulejman paša, kateri je po virih „N. fr. Presse“ v Šipki velikega kneza in 30.000 Rusov. vjel, ta junak je čisto utihnil, in Rusi menijo celó, da jo je kar na tihem s Šipke doli pobral; nemara je velikega kneza in tistih 30.000 vjetih Rusov zopet zgubil, in jih je šel iskat. Kakšen „švindler“ da so nemški listi gnali s to Šipko, to je že od sile. Cel teden so dan za dnem trdili, da so Turki prelaz vzeli, čeravno je vselej precej drugi dan prišlo poročilo, da vse to ni res, kar se iz Carigrada telegrafira. Še potem, ko so Turki streljanje ustavili, in ko je bilo očitno, da si ne upajo več naskakovati ruskih šanc, še potem so pisarili, da so Rusi vsi obkoljeni, in da se bodo morali v kratkem vsi podati. Kaj bodo Turkom take laži pomagale?!

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. septembra.

Avstrijske dežele.

Cesarjevič Rudolf je 6. t. m. popoldne ob 5. uri došel v Pulj, kjer je bil sijajno sprejet. Vse ladije bile so okinčane z zastavami, z grada, s trdnjave Marije Luize iz z admiralove ladije „Bellona“ gromeli so topovi. Precej po prihodu so se na Marimari cesarjeviču poklonili admiral Bourguignon, podadmiral, okrajni glavar, srenjska deputacija, duhovščina in vojaške pa deželske gosposke! Potem je šel cesarjevič na suho, kjer je bil z gromovitimi živio-klici pozdravljen, ter se je peljal z admiralom proti S. Polikarpu, pa se je zopet vrnil, ko se je pričela razsvitljava mesta. Peljal se je po mestu, kjer se je ljudstva vse trlo. Delavsko društvo je šlo s svojo zastavo pred vozom. Ob 8. uri se je odpeljal zopet na ladijo, med tem ko so luko razsvitljevali z bengaličnim ognjem. 7. t. m. so vpricho njega v morje spustili novo ladijo „Evgen“. Cesarjevič se bode v Poli mudil boje 8 dni.

1453, stolnice v Halberstadt-u od l. 1457, v Merseburg-u od l. 1468, v Erfurt-u od l. 1497 in cerkve sv. Elizabete v Vratislavu od 1507 so tako skrbljivo vlti iz tako zvoneče medi in tako lepo in okusno izdelani, da ni bilo ne pred ne pozneje tako krasnih izdelkov. Po verski reformaciji propala je ta umetnija.

Kar sem tu „Slovenca“ pisal, posnel sem po drugih zato, da bi ustregel tistim, ki se za to reč zanimajo in da bi koristil onim, ki napravljajo nove zvonove in ne vedó, kako in kaj. Pač nima vsaki poduka o tem, saj meni ni prišla do zdaj nikdar kaka razprava o zvonovih v roke in tudi nisem mogel vedeti, zakaj da gre prav za prav pri zvonjenju. Ljudje mnogokrat kaj pogrešajo, pa ne vejo, kaj ni prav in kako bi se dalo popraviti. Naj bi se dali tudi drugi podučiti. Sicer pa naj stori vsaki, kakor mu je drago. Mnogokret bi se dalo zvonjenje že s tem zboljšati, ako bi se zvonovi le premenili, znabiti posamezni iz ene cerkve v drugo, ali saj tako znabiti z manjšimi stroški, kakor če bi se napravljali novi zvonovi, in potem bi morda mogli tudi z ranjnim župnikom Poklukarjem reči: kar je lepo, je vendar le lepo.

V državnem zboru pričela se je obravnava o davkarskih postavah. Kako da se bode vršila, se še ne ve, ker so poslanci glede tega vprašanja razdeleni v 4 stranke.

V Gorici bil je 4. t. m. od velikih posestnikov za državnega poslanca izvoljen dr. Rafael Vincentini, inženir v Trstu. Slovenci so se te vojitve, kakor toži „Soča“, premalo vdeležili. Od isterskih velikih posestnikov bil je ravno isti dan pa izvoljen dr. Nazarij Strada.

Iz Dalmacije se 7. t. m. telegrafuje, da je v Knin pribežalo 140 bosenskih beguncev, ki so se iz strahu pred grozovitimi Turki dozday potikali po gozdih in brlogih. Reveži so vsi izstradani in skoraj na pol zdijvani.

V hrvatskem saboru se je stavila interpelacija o dogodkih v Reki, kjer so narodne zastave trgali z hiš. „Agr. Presse“ imela je o tej reči jako oster članek, zaradi katerega je bila zapečaten. — Višji vojaški poveljnik v Zagrebu in načelnik granice postal je baron Franjo Filipović, Mollinary pa je imenovan za poveljnika v Brnu.

Vnanje države.

Turška vlada je pri otomanski banki vzela na posodo 20 milijonov gld., da bode vrnila dolg nekterim bankirjem, ki so ji bili posodili denar za puške in streljivo.

Srbski minister Ristič je angleškemu konzulu, ki se je pritoževal zaradi vojskinih priprav, odgovoril, da se mora Srbija zaradi lastne koristi pripraviti na vse. — Rumunski polkovnik Catargiu, stric kneza Milana, je bil te dni v Belemgradu, ter se je dogovoril o skupnem ravnanju srbske in rumunske vojske. Tudi knez Ceretlev se iz Bukarešta zopet poda v Beligrad.

V Parizu, so 8. t. m. pokopali Thiersa. Ker je žena zahtevala, da bode red pri sprevodu kakor tudi govornike sama določila, ni bil pokopan na državne stroške in nesen v invalidno stolico, ampak v farno cerkev lavretanske Matere božje. Pogreba se je vdeležilo mnogo ljudstva, red ni bil kaljen; mnoge prodajalnice so bile zaprte z napisom zaradi narodne žalosti. Veči del v Parizu bivajočih vnanjih diplomatov se je vdeležilo pogreba. Govorili so na grobu Grevy, Pouthau, Sacy, Vustry, Jules Simon. Gambetta bil je od množice pozdravljen, pa se je vsklikom umaknil, ter odšel s pokopališča pred govori.

Izvirni dopisi.

Iz Reke, 6. sept. (Cesarjevič Rudolf v Reki. Madjarska oholost.) Na svojem potovanju je obiskal cesarjevič Rudolf 4. t. m. Reko, kamor je došel ob 5 uri popoldne ter je bil sijajno sprejet. Še tisti popoldan je obiskal na Trsatu grad Nugentov in slovečo cerkev Matere Božje ter se mudil dalj časa v frančiškanskem samostanu. Vrnivši se v mesto, se je podal v rezidenco guvernerja, zvečer pa je šel v gledišče parè, od tu pa na parobrod, kjer je prenočil.

Drugi dan, 5. t. m. je obiskal fabriko za tobak, mornarsko akademijo in fabriko za torpede. Popoldne se je podal na parobrod k obedu, h kateremu je povabil načelnike raznih oblastnij. Popoldne se je odpeljal v Martišnico, kjer kopajo podvzetniki za zidanje luke kamenje, s katerim zasipajo morje. Na večer šel je zopet na parobrod, s katerega je gledal razsvitljavo luke.

Danes je še enkrat prišel na suho, potem pa se je odpeljal okoli poludne v Pulj.

Omeniti mi je sedaj še, kako so se svečanosti vršile in kako se je ljudstvo obnašalo.

Municipij je izdal oklic, v kojem priporoča mestjanom, da naj izobesijo zastave, na večer pa da naj razsvetle svoja stanovanja ter je sam postavil več zastav okoli luke. Ker pa ni bilo v nadevnem oglasu prepovedano izobesiti hrvatske zastave, torej so narodnjaki izobesili zraven drugih tudi svoje narodne zastave. Ko pa je na novi, ne še popolnoma dodelanej palači Slovenca Gorupa zavihrala hrvatska zastava, je prisopihal policijski komisar Pasquale, poln svete madjarske jeze v drugo nadstropje, ter je zahteval od oskrbnika Gorupovega, da naj zraven hrvatske zastave postavi tudi eno madjarko. A mladi, toda v narodnem oziru neustrašljivi oskrbnik ga poprašal energično, po koji postavi da on to zahteva? Razsrjeni komisar pa mu je grozil: „Če ne molčite, vas pustim zapreti, kajti vi ste še mladi, ter ne razumete te stvari!“ Ko ga je pa prašal, po katerem paragrafu ga misli zapreti, ni mu vedel odgovora, ter je sramotno pete odnesel. Falotje pa in postopači, neumni otroci in s trakovi madjarskih barv okinčani in z dovoljenjem policije organizirani golobradi mladiči imajoč madjarsko zastavo z letnico 1867, — ko so le-ti videli nasprotje policije in slišali zgorej omenjeni prepir — ni li bilo to voda na njihov mlin? Porabila je ta sodrga lepo priložnost, in ko se je 4. t. m. storil mrak, drvili so se k hiši advokata dr. Barčiča, ter raztrgali raz oken hrvatske zastave, večo pa, ki je visela malo više, je snel sam policijski komisar Pasquale. Potem so se vlekli k Gorupovej palači, da bi tudi tu oni posel opravili, pa drugi policijski komisar jim je baje rekel: „Ne tukaj, idite naprej!“ Potem so se drvili še k drugim hišam, kjer so bile hrvatske zastave, in ko bi jih ne bili spravili, bi jih bila rjoveča in tuleča druhal raztrgala. Ti ljudje, ki nimajo nikakovega pojma o dostojnosti, tekali so za kočijami velikašev, rjoveč „eljen.“ Pa to je bilo vse prav, saj je bila policija one z kapcami in trakovi madjarskih barv postavila na najlepši prostor, drugim pa je dohod čez ono mejo zabranila. Vpili so potem ti golobradci z otročjim glasom „eljen“, ko pa je cesarjevič odšel mimo njih in prišel med poštene mestjane, mu je nasproti zagromel gromoviti „živio!“ in „eviva!“ Omenjena druhal je gospodarila prvi in drugi večer, in če se je kedo sam drznil klicati „živio“ brez družbe drugih, tedaj so padli čez njega in ga nabili; enemu se je celo prigodilo, da so ga vrgli v morje, da bi si ohladil menda vročo hrvatsko kri?

Mesto da bi bila policija vse te škandale zabranila in varovala mirne mestjane pred divjo druhaljo, je rajši drugače odločila. Drugi dan zjutraj je zapovedala narodnjakom hrvatske zastave spraviti, kateri jih pa niso hoteli sneti sami, tistim so njeni organi ta posel opravili, in to, kakor so rekli, zavoljo „reda“. Dr. Barčič pa je napisal cesarjeviču pismo, v kojem mu je celo situvacijo razjasnil. Kuhar cesarjeviča mudil se je pri nekem Slovincu, kar pride slučajno k njemu policaj, da naj sname hrvatsko zastavo, zelo se je čudil taki svobodi, ter je rekel, da hoče cesarjeviču o tem ob priliki omeniti.

V Martišnici so tamošnji Hrvatje cesarjeviča z gromovitimi „živio“ pozdravljali, ni ga bilo slišati „eljen“, kajti bili so na hrvatski zemlji.

Vidite kakov cvet in sad je obrodilo oholo madjarsko gospodstvo na Reki! Resnično, težko vest morajo imeti vsi oni, koji so pripomogli ali kaj zakrivali k zgubi tega, nekdanj tako slavnega mesta hrvatskega.

Domače novice.

V Ljubljani 12. septembra.

(Iz seje deželnega odbora 1. septembra.)

Sklenilo se je, da se razpiše 7 deželnih štipendij in več mest za plačujoče učence na vino- in sadjerejski šoli na Slapu, ker se začne 1. novembra t. l. novi dveletni šolski tečaj. — Razpiše se služba sekundarija v deželni bolnišnici. — Pogorelec v Kampiljah se z ozirom na grozno škodo daruje 5000 gold. podpore iz deželnega zaklada. „Nov.“

(Na višji poljedelski šoli — k. k. Hochschule für Bodenkultur) na Dunaji se za šolsko leto 1877/8 oddajo 3 štipendije po 400 gl. in sicer ena štipendija za učence gozdarskega oddelka, dve pa za učence poljedelskega oddelka. Kdor želi eno teh treh štipendij dobiti, mora postavno spricalo ubožnosti, potem spricalo mature više gimnazije ali više realke in če ima še kaka druga priporočila spricala, tudi ta priložiti svoji prošnji, ktera se naredi na naslov c. k. ministerstva kmetijstva in pa zadnji čas do 30. dne septembra t. l. izroči rektoratu imenovane više šole.

(Karta okrajnega glavarstva ljubljanskega) na 4 listih, po 40 cent. dolgih in 32 cent. širokih, prišla je ravnokar na svetlo v založbi vdove Otokarja Klerra na starem trgu št. 2, ter se dobiva nerazpeta po 1 gl. ne samo pri založnici, ampak pri vsakem knjigotržcu. Na tej karti dobe se vse vasi, kakor tudi posamezne hiše, vse ceste, pota, potoki itd. in sicer v slovenskem in nemškem jeziku. Izdelal jo je po dolgem trudu izurjen geometer, ter s tem delom vstregel zlasti županijam in farnim predstojništvom, kakor tudi duhovnim pastirjem sploh, katerim jo iskreno priporočamo z željo, da bi nam risar kmalo podal enake karte tudi drugih okrajnih glavarstev na Kranjskem, kar se bo gotovo zgodilo, če se ravno kar izdana dobro speča. Zato rodoljubi, sežite po nji!

(† Dr. Aleks. Hudec,) odvetniški koncipient, je 9. t. m. v Kranji za sušico umrl. R. I. P.

(Deželni brambovci in rezervisti), ki so se bili pred enim tednom zbrali k navadnim vojaškim vajam, so se 8. t. m. vsled višjega telegrafičnega ukaza zopet razšli domu.

(Na včerajšnji sosenj) prišlo je bilo malo ljudi. Živine pa se je bilo prignalo veliko oboje, konj in govedi. Cena ji je sicer nekoliko padla, vendar so bili dobri konji še precej dragi in prodalo se jih je le malo, ker ni bilo posebnih kupcev, zlasti Lahov ne, ki so jih navadno kupili največ. Debele govejske živine se tudi ni dosti prodalo, pač pa se je krav precej spečalo, dasiravno je bilo prav lepih le malo videti. Tudi kupčija s kramarskim in usnjarskim blagom bila je slaba. Čebelarjev pred frančiškani bilo je še precej in so medu nastavili ceno po 18 gl. cent.

(Šole na novomeški, kočevski in krajnski gimnaziji) se prično 17. t. m. Vpisovanje učencev pa bode 13. 14. in 15. t. m.

(Obesil) se je 9. t. m. popoldne v svoji drvarnici za gradom 84 letni penzionirani vradni sluga Karl Hüger, ki je nekda v stanovanji imel veliko dijakov ter slovel kot oster gospodar. Kaj je starega in vsled vedne bolehnosti čisto potertega moža pripravilo, da ni mogel čakati mirne smrti in si je siloma sam vzel življenje, se menda prav ne ve.

Razne reči.

— Za pogorelce v Kampiljah je podpisane došlo: Od gosp. dekana iz Rib-

nice 119 gold, od gosp. dekana iz Šmartna pri Litiji 39 gold, od gosp. Matija Jeriha iz Loke 10 gold, od gosp. Dr. J. Sterbenca iz Ljubljane 20 gold. Za cerkev sv. Vida od gosp. Dr. J. Sterbenca 10 gold. Bog stotero povrni dobrotnikom.

V Dobropoljah 5. septembra 1877.

Val. Sezun.
fajmošter.

— Hud požar je bil 3. t. m. v Ročinju poleg Kanala. Pogorelo je 62 poslopj in 224 ljudi je brez strehe. Obširnej dopis prihodnjič.

— Č. g. Janez Burger, zlatomašnik in župnik na Brdu je 8. t. m. zjutraj po kratki bolezn v 78. letu svoje starosti za mrtudom umrl. R. J. P.

— † Vis. čast. J. Vitezič, škof v Kerku (Veglia v Istriji) je 4. sept. umrl, 71 let star; bil je 48 let opravljal duhovska in 22 let škofovsko službo.

Loterijske številke 7. septembra.

V Trstu: 24, 31, 63, 84, 53.

V Lincu: 75, 57, 50, 59, 73.

Telegrafične denarne cene 10. septembra.

Papirna renta 64.45 — Srebrna renta 67.20 — Zlata renta 74.60. — 1860letno državno posojilo 112 — Bankine akcije 836 — Kreditne akcije 200.25 — London 119. — Srebro 104.90. — Ces. kr. cekini 5.67, — 20 frankov 9.52.

Denarstvene cene 7. septembra.

	Denar.	Blago
Državni fond.		
5% avstrijska papirna renta	63.75	62.95
5% renta v srebru	66.60	66.70
4% renta v zlatu (davka prosta)	74.40	74.60
Srečke (loži) 1854. l.	107.—	107.50
„ „ 1860. l. cel.	112.—	112.50
„ „ 1860. l. petinke	119.25	119.75
Premijski listi 1864. l.	134.75	135.25
Zemljiščine odveznice.		
Štajarske po 5%	96.50	97.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	96.—
Ogerske po 5%	74.80	74.30
Hrvaške in slavonske po 5%	84.—	84.50
Sedmograške po 5%	74.—	74.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	830.—	832.—
Unionske banke	59.50	60.—
Kreditne akcije	194.—	194.25
Nižoavstr. eskomptne družbe	680.—	690.—
Anglo-avstr. banke	84.50	85.—
Srečke (loži).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	163.50	164.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	120.—	121.—
„ „ 50 „ „ „	60.—	61.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	28.75	29.25
Salmove „ 40 „ „ „	37.—	38.—
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	30.50	31.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	30.—	29.—
St. Genois „ 40 „ „ „	29.75	31.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	27.—	27.50
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	22.—	22.50
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5.74	5.76
Napoleonsd'or	9.62	3.51
Srebro	105.—	106.95

Priporočilo.

Podpisani si šteje v čast, slav. občinstvu objaviti, da je gospod

Josip Stupica,

mizarski trgovec in posestnik na Viru pri Mengšu,

za tukajšno farno cerkev 4 spovednice in 34 klopi po bizantinskem slogu prav izvrstno in okusno iz čiste hraščine izdelal ter se pravega umetnika v svoji stroki skazal. Kdor se hoče tega prepričati, naj se oglasi pri podpisane, ki mu bode vse z veseljem razkazal. Ker gosp. Stupica vsakršna mizarska dela pod najugodnejšimi pogoji in tudi ne predrago prevzema, ga z lahko vestjo vsakemu, ki si enaka dela omisliti želi, priporočam.

Šenčur pri Kranji.

Martin Povše,
župnik.

Pa tudi tukajšnje madjarone je sram omenjenih dogodb, in njihovo lahonsko-madjar-sko-turško glasilo še ne omenja ne „eljen“ klicev, tako jih je sram, in če bodete čitali v kakem madjarskem listu, da se je eljen klicalo, že veste, kako si to razlagati. Lahko bi Vam še več pisal, pa naj molčim, ker ne vem, bi li bilo Vašemu g. državnemu pravdniku všeč ali ne.

Iz Reke, 7. septembra. Kakor je bilo napovedano, prišel je cesarjevič Rudolf v torek popoldne, t. j. 4. sept. na parniku „Miramare“ v Reko, in je ostal zvonaj luke. Na molu, kjer so bile napravljene stopnice za stopiti na suho, bilo je veliko ljudi, in še več ob kraju morja poleg Gorjupove velikanske, pa še nedodelane hiše, ktera bo pravi kinč mesta Reke; tujcev pa ni bilo veliko. Ko smo se na „molo“, kakor slaniki v sodu, natlačeni simo tamo zibali, in nas varuhi (?) očitnega miru nazaj štukali, kakor kmetič svoje voliče, pride v črno žametasto halo oblečen, s čapko s sokolovim perom pokrit gospod, zapove nekoliko vojakom, da se vstopijo v vrsto zraven mestne godbe, tako, da so ravno po sredi „mola“ stali. ter je bil na eni strani prostor prazen, na drugi, zad za vojaki pa prostor za vozove; nas so pa potisnili ne prav priljudni panduri, med katerimi je tudi več Kranjcev, nazaj notri do brega. Kmalu potem pride ravno tisti gospod in reče po laški rečanskim „mulcem“, t. j. rokodelskim učencem, fakinom in ljudem obojega spola tiste baže, s katerimi človek ne pride rad v dotiko, zlasti po noči ne, da naj gredo zad za vojake in mestno godbo, ter naj napolnijo ves prostor notri do konca „mola“ in naj kriče in vpijejo: eljen! — Ko je bilo vse vredjeno, začne dohajati velika gospoda; kadar je došel peš ali na vozu kak velik gospod, vpila je najeta druhal „eljen“ — Živijo upiti bilo je menda prepo vedano, upiti „eviva“ je bilo po milosti, slovansko-poitalijančenih reških Madjarov privoljeno, pa se te milosti nihče ni poslužiti hotel. Ko se pripelje mestni župan, — otročji „eljen“; ko se pripelje guverner, ktere ga ljudje niso tolikanj gledali, kakor njegovega zlatobliščevega komornika, — močni „eljen“, kolikor sploh otroci močno vpiti zamorejo. Ko je bila Miramare vrgla mačke, so stopili veliki gospodje po svoji vrsti in visokosti v bar kice in se peljejo na „Miramare“. Ko so bili že daleč od kraja, pripelje se tudi prev. senjski škof sprejet od „eljenov“, za ktere se je na vse strani, gotovo ne prav veselim srcem, zahvaljeval ter stopi v čoln, kjer so ga črno oblečeni (drugi so imeli belo, ali letno oblečene) vesljači na Miramare odpeljali. Ljudstvo željno in ne prav mirno pričakuje, kedaj da se bodo barčice vračale, pa dolgo jih ni nazaj. A zdaj gre, zdaj se barčice obračajo, vračajo; v tej je, naka, v uni; tudi ne, ampak v uni, ki ima dve zastavici, tako se pričakajo gledalci. Pa v nobeni ga ni bilo; prišla je velika gospoda sama nazaj, in guverner se mahoma domu odpelje. Ljudstvo postaja nemirnejši, zlasti pa ženski spol je jel prav glasno cocolati, in pred seboj stoječe obirati z jezikom in naprej riti. Pametenejši so začeli svoje prostore zapuščati, se sprehajati, kar pridrdra kočija guvernerjeva in v nji guverner civilno oblečen, in kmalo potem se sliši: evo ga, tukaj je, in že skoči cesarjevič na suho, stopi na voz, ogleda okoli stojoče, ki vro kličejo „eljen“, se vsede, in pelje se naravnost na — Trsat. — Tak je bil sprejem. (Konec sledi.)